

Tot ce e înăuntru

EDWIDGE DANTICAT

Traducere de Anca Dumitrescu și Elena Marcu

BLACK BUTTON BOOKS

Cuprins

11	Dosas
41	Pe vremuri
59	Ofertă de logodnă Port-au-Prince
73	Cadoul
93	Baloane cu aer cald
109	Răsărit, apus
127	Șapte povești
159	Neînregistrat

Dosas

Elsie era cu Gaspard, pacientul cu insuficiență renală, când fostul ei soț a sunat-o să-i spună că iubita lui, Olivia, fusese răpită în Port-au-Prince. Când i-a sunat telefonul, Elsie tocmai ce terminase să-l dea cu lingura lui Gaspard supa de varză. Gaspard era întins pe pat, cu capul atent sprijinit pe două perne, cu fața lui buhăită și cavernoasă întoarsă către lucarna din dormitor prin care vedea un cocotier uriaș care de ani întregi se apleca deasupra casei de pe malul lacului.

Elsie își ținea telefonul între ureche și umăr, folosindu-și mâna dreaptă să-i șteargă lui Gaspard resturile de varză de pe bărbie. Fluturând ambele brațe ca un dirijor, Gaspard i-a făcut semn că nu era nevoie să iasă din încăpere și că putea să-și continue liniștită conversația. Și-a luat ochii de la Gaspard și s-a concentrat pe telefon, întrebând:

— Ki lè?

— Azi dimineață.

Blaise, fostul soț, părea răgușit și extenuat, învălmășind cuvintele. Tonul lui melodic, pe care Elise îl asocia cu faptul că era vocalist, dispăruse. Fusese înlocuit de șoapte aproape imperceptibile.

— Pleca de la mama ei. Doi bărbați au luat-o cu forța, au băgat-o într-o mașină și au pornit, a continuat el.

Elsie și-l putea închipui pe Blaise, cu telefonul strâns între gâtul lui lung și umărul îngust, folosindu-și mâinile ca să-și curețe unghiile. Unghiile curate erau una dintre numeroasele lui obsesii. Mâinile murdare îl scoteau din minți, ea se gândise

¹ În creola haitiană, Când? (n.t.)

că era din cauză că lucrase ca mecanic în Haiti și nu-i era deloc dor să aibă degetele sale lungi de chitarist murdare.

— Nu te-ai dus cu ea în Haiti? a întrebat Elsie.

— Ai dreptate, trebuia să merg cu ea, a răspuns într-o răsuflare nesfârșită.

Pacientul ei și-a mutat privirea de la lucarna pe care cocoșierul presărase câteva semințe maronii. Gaspard se prefăcuse că nu ascultă, dar acum se uita direct la ea. Își muta greutatea de pe o parte pe alta a patului, neliniștit, oprindu-se din când în când să-și tragă sufletul.

Gaspard împlinea 65 de ani în acea zi și, înainte de prânz, îi ceruse ficei sale o sticlă de șampanie, șampanie pe care nu avea voie s-o bea, dar pe care o ceruse atât de insistent, încât o înduplecase, cu condiția să ia doar câteva sorbituri. Fiica lui, Mona, care era cu zece ani mai tânără ca Elsie, venise din New York să-și vadă tatăl în Miami Lakes. Ieșise să cumpere șampanie și acum se întorsese.

— Elsie, trebuie să închizi, a spus Mona când a intrat în cameră, așezând cele trei cupe de șampanie pe masa pliantă de lângă pat.

— Sună-mă curând, i-a spus Elsie lui Blaise.

După ce a închis telefonul, Elsie s-a apropiat de fiica filiformă a bolnavului. Aveau cam aceeași înălțime și greutate, dar lui Elsie i se părea că-i putea fi mamă Monei. Poate din cauza numeroșilor ani în care îi îngrijise pe alții. Era infirmieră, ajutor de asistentă, deși, pentru acest pacient, nu exista nicio asistentă. Se afla acolo să aibă grijă ca Gaspard să fie în siguranță, să se simtă confortabil, să-i monitorizeze funcțiile vitale, să-l hrănească, să-l spele, să se ocupe de câteva lucruri prin casă și să-i țină companie între cele două ședințe săptămânale de dializă, până avea să se hotărască dacă să accepte propunerea ficei sale de a-i dona un rinichi. Mona fusese aprobată ca donator, dar Gaspard nu se hotărâse încă.

Mona a turnat șampanie și Elsie a privit-o atentă când i-a dat cupa tatălui ei.

— À la vie, a spus Mona, ciocnind cu tatăl ei. Pentru viață!

În acea după-amiază, Blaise a sunat-o din nou pe Elsie să-i spună că mama Oliviei primise un semn de la răpitori. Ceruse să vorbească cu ea la telefon, dar o refuzaseră.

— Vor 50.000, a rostit Blaise pe o voce atât de nazală, încât Elsie i-a cerut să repete suma.

— De dolari americani? a întrebat, vrând să se asigure că înțelesese corect.

Și l-a închipuit mișcându-și în sus și-n jos capul ca un ou în timp ce a zis:

— Wi. Evident, mama ei n-are banii ăștia. Nu sunt bogați. Toată lumea ne spune că ar trebui să negociem. Că poate reușim să coborâm răscumpărarea la 10.000. Încerc să mă împrumut.

Elsie și-ar fi dorit ca Blaise să se fi referit la zece dolari, ceea ce ar fi ușurat mult lucrurile. Zece dolari și vechea ei prietenă și rivală avea să fie liberă. Fostul ei soț avea să n-o mai sune la muncă. Dar, firește, se referea la ZECE MII de dolari.

— Doamne, Dumnezeuule, a murmurat Elsie. Îmi pare rău.

— E un coșmar.

Părea prea calm. Dar asta nu a surprins-o. Blaise capitula mereu în fața grijilor. După ce ieșise din trupa de compas pe care o fondase și al cărei solist fusese, săptămâni în șir nu făcuse decât să stea în casă și să cânte la chitară. Și atunci fusese exagerat de calm.

Olivia, cândva prietena lui Elsie, putea fi atrăgătoare. Cu pielea de culoarea castanei, cu un păr bogat pe care îl prindea într-un coc fixat cu mult gel, Olivia era oarecum frumoasă. Dar primul lucru pe care Elsie îl observase la ea fusese ambiția. Olivia era cu doi ani mai mică decât Elsie, dar mult mai sociabilă. Îi plăcea să atingă oamenii pe braț sau pe umăr în timp ce le vorbea,

indiferent dacă erau pacienți, medici, asistente sau infirmiere. Nimeni nu părea deranjat. Atingerile ei nu erau doar așteptate sau binevenite, ci tânjite. Olivia era una dintre cele mai populare infirmiere ale agenției din Miami. Pentru că vorbea o engleză impecabilă, de manual, era adesea repartizată la cele mai bogate familii cu cele mai ușoare cazuri.

Elsie și Olivia se cunoscuseră în timpul unui curs de o săptămână pentru infirmiere la domiciliu, iar spre finalul cursului gravitaseră una în jurul celeilalte. Ori de câte ori era posibil, le cereau celor de la agenție să le trimită la același cămin de bătrâni, unde aveau grijă în mare parte de vârstnici imobilizați la pat. Noaptea, când pacienții erau doftoriciți și adormiți, începeau să bârfească în șoaptă, comentând pe seama copiilor și nepoților bolnavilor, ale căror fotografii erau înrămate lângă flacoanele de medicamente de pe noptiere, dar ale căror voci arareori se auzeau la telefon și ale căror fețe arareori apăreau în persoană.

A doua zi de dimineață, Elsie l-a ajutat pe Gaspard să se schimbe din pijama în pantalonii de trening gri pe care-i purta ziua. Elsie și-ar fi dorit să-i dea voie să-l ajute să facă o plimbare pe peluza îngrijită din jurul casei sau măcar s-o lase să-l ducă în scaunul cu roțile, dar el prefera să rămână în casă, în pat. Ca în fiecare dimineață din ultimele câteva zile, i-a șoptit:

— Elsie, floarea mea, cred că nu mai am mult.

Față de alte dimineți, când se oprea să-și tragă sufletul chiar și în timp ce se spăla pe dinți, acum era relativ stabil. Dar avea fața umflată, cu trăsăturile amestecate într-un fel care-l făcea să arate ca un bebeluș.

— Unde e Nana? a întrebat el, folosind numele de alint al fiicei lui.

Mona dormea în vechiul ei dormitor, ai cărui pereți erau acoperiți de postere cu actori și cântăreți demult uitați sau demult

morți. Elsie nu știa prea multe despre ea, în afara faptului că trăia în New York și lucra pentru o companie de produse cosmetice, concepând etichete pentru săpunuri, creme și loțiuni care umpleau toate rafturile din toate dulapurile celor trei băi din casa tatălui ei. Mona nu era căsătorită și nu avea copii și la un moment dat fusese Miss, judecând după fotografiile în care purta rochii de seară, costume de baie și panglici pe piept. Într-una dintre acele fotografii era Miss Haiti-America, orice-ar fi însemnat asta.

Gaspard îi spusese că, în urmă cu câțiva ani, soția sa, mama Monei, divorțase de el și se mutase în Canada, unde avea rude. Elsie bănuia că-i povestise toate astea ca să-i explice de ce nu era nimeni în preajmă care să-l îngrijească. Adesea, adăuga, atunci când Mona venea vineri seara și pleca duminică după-amiaza, că, în anumite weekenduri, când nu era cu el, trebuia să-și viziteze și mama.

— Nu vreau să crezi că Nana mă părăsește, așa cum o mulțime de copii își părăsesc părinții, îi zisese el.

— Acum e aici, Mesye Gaspard. Asta e tot ce contează, îi răspunsese Elsie.

În afară de fiica lui, nu-i plăcea să-l viziteze nimeni. Nu se sfia să le spună celor care sunau, mai ales clienților și altor contabili cu care lucrase ani de zile la firma lui, că nu voia să-l vadă nimeni în acea stare.

De obicei, Mona venea în camera lui Gaspard imediat după ce se trezea. Ca să nu-l obosească, nu vorbeau prea mult, ci, mare parte din timp, ea citea sau trimitea mesaje pe telefon.

În jurul orei unu după-amiaza, Blaise a mai sunat-o o dată, în timp ce Elsie pregătea salata cu inimi de palmier și avocado pe care i-o ceruse Gaspard. Soția lui i-o pregătea tot timpul, iar acum voia să împartă acel fel de mâncare cu fiica lui, care, de această dată, stătea cu el toată săptămâna.

— Cred că i-au făcut ceva, a spus Blaise.
 Respect pe Vorbea lent și trunchiat, de parcă abia se trezise dintr-un somn profund.

— De ce spui asta? l-a întrebat Elsie.

Degetul mare i-a alunecat pe lama cuțitului cu care felia inimile de palmier. A dus degetul la gură, simțind gustul dulceag de sânge.

— Nu știu, așa simt. Știi că nu s-ar da bătută atât de ușor. S-ar lupta.

În seara în care Blaise și Olivia s-au cunoscut, Elsie o dușese să vadă trupa lui Blaise, Kajou, la Clubul Dédé din Little Haiti². Era al lui Luca Dédé care, ca și Blaise, era din Limbé, un oraș haitian din nord. Luca Dédé, un prieten din copilărie al lui Blaise, mai înstărit, îi făcuse acestuia rost de viză pentru un turneu în cluburile haitiene din Statele Unite. Cântările n-au avut prea mare succes și cariera lui Blaise n-a luat avânt nicio dată, fiind astfel forțat să accepte slujbe ocazionale la negru.

În acea seară, Elsie purta o bluză albă, simplă și o fustă neagră modestă, până la genunchi, de parcă ar fi mers la birou. Olivia era îmbrăcată într-o rochie verde cu paiete pe care o cumpărase dintr-un magazin de chilipiruri.

— Era chestia cea mai *soirée* pe care o aveau, a spus Olivia când s-au întâlnit la intrare.

Clubul Dédé nu era genul de loc pentru *soirée*-uri, ci o bombă de cartier cu pereți din cărămidă expusă și canapele de piele neagră în jurul meselor din fața scenei scunde, pe care o foloseau uneori ca ring de dans.

— Voiam o rochie roșie pentru seara asta, dar n-aveau. Voiam foc. Voiam sânge, a adăugat Olivia.

— Îți trebuie un bărbat, i-a spus Elsie.

— Corect, a recunoscut Olivia, clătinându-se pe tocurile de 10 cm și sărutând-o pe obraz. Era prima oară când înlocuia atingerile ei obișnuite cu un sărut. Ieșiseră să se distreze, departe de cuștile bolii și ale morții.

Câțiva bărbați se holbaseră la ele întreaga seară, inclusiv Luca Dédé, care și-a mângâiat continuu barba stufoasă, parcă pentru a se calma. Dédé începuse să încărunească pe la tâmpile și asta i-a atras atenția lui Elsie. Și-a dat seama că, de fiecare dată când îl vedea, purta același lucru: cămașă albă și pantaloni scurți kaki.

Stând la bar, ca de obicei, Dédé le-a trimis băuturi și le-a făcut cu ochiul până s-a convins că Olivia nu era interesată de el. A dansat cu fiecare bărbat care venea la masă și i întindea mâna. După câteva pahare de rom, Olivia s-a ridicat în pauza dintre două piese și, provocată de Elsie, s-a urcat pe scenă lângă Blaise și a cântat, cu o voce surprinzător de perfectă, imnul național al Haitiului. Publicul s-a ridicat în picioare s-o aplauda. Mulțimea fluiera și ovaționa, iar Elsie a observat că soțul ei era printre cei care o aclamau cel mai tare.

— O luăm în trupă, a spus la microfon când Olivia i l-a dat înapoi.

— Fă-o pe ea solistă. Cântă mai bine ca tine, prietene, a strigat Dédé de la bar.

Elsie și Blaise se cunoscuseră într-o seară mult mai liniștită la Dédé, cu cinci ani în urmă. Elsie venise cu o veche prietenă din Haiti, șefa agenției care o ajutase să-și ia viza de SUA, care o susținuse în timpul examenelor, o angajase și o găzduise până când își permisesese să locuiască singură.

Prima dată când îl auzise pe Blaise cântând cu trupa Kajou, Elsie nu fusese impresionată. Plimbându-se mlădios pe scenă într-o cămașă *guayabera*³ și pantalonii largi preferați, Blaise

2 Cartier din Miami. (n.t.)

3 Cămașă tradițională din Haiti cu broderie bogată. (n.t.)

cânta aceleași melodii sprintene, îndemnându-i pe toți să ridice mâinile în aer. Mai târziu, avea să-i spună că privirea ei indiferentă, chiar disprețuitoare, fusese ceea ce-l atrăsese la ea.

— Pari singura femeie din acea încăpere pe care n-aș putea-o cuceri, i-a spus așezându-se pe scaunul liber de lângă ea.

Nu se dădea niciodată înapoi în fața unei provocări.

— Am reușit să mă împrumut la câțiva oameni, a anunțat-o Blaise când a sunat din nou peste câteva ore.

Avea vocea spartă și se bâlbâia, iar Elsie s-a întrebat dacă plânse.

— Am 4500. Crezi c-o să accepte?

— Vrei să le trimiți banii așa...?

— Odată ce-i strâng, îi duc chiar eu.

— Și dacă te iau și pe tine?

Nivelul de îngrijorare al lui Elsie a șocat-o chiar și pe ea. În mod egoist, s-a întrebat cine-ar fi fost sunat dacă Blaise era răpit. La fel ca ea, n-avea nicio rudă în Miami. Cei mai apropiați îi erau Dédé și colegii instrumentiști care încă erau furioși pe el că dezbinase trupa din motive pe care refuzase să le discute cu ea. Poate că de aceea o părăsise pentru Olivia. Olivia ar fi insistat să-i spună exact ce se întâmplase cu trupa și de ce. Olivia poate c-ar fi încercat să rezolve conflictul ca să mai poată cânta împreună. Olivia probabil credea, la fel ca și el, că avea nevoie de tot timpul din lume pentru muzica lui, că munca de parca-giu din timpul zilei îl consuma spiritual.

— De unde știi că nu e o farsă ca să-ți ia banii? a întrebat Elsie.

— Ceva nu e-n regulă. N-a stat niciodată atât de mult timp fără să mă sune.

La scurt timp după ce Olivia l-a cunoscut pe Blaise, se întindea să-l sărute și pe el pe obraz, la fel ca pe Elsie. La început, Elsie

a ignorat asta. Dar, din când în când, spunea în glumă: Ai grijă, sè m⁴, e bărbatul meu. Din munca ei cu bolnavii învățase că boala pe care o ignori e cea care te ucide, așa că a făcut tot posibilul să lase totul la vedere.

Ori de câte ori Blaise o ruga s-o invite pe Olivia la concertele lui, o făcea, pentru că-i plăcea compania Oliviei în afara serviciului, iar când a ieșit din trupă și nu mai cânta la Dédé, mergeau toți trei la cumpărături, la film și chiar la slujba de duminică, la biserica catolică Notre Dame din Little Haiti. În scurt timp erau ca trei frați, Olivia era dosa⁵, ultimul copil, cel fără geamăn, copilul în plus.

— Îmi pare rău că nu te-am sunat de-atâta vreme. Nu credeam că vrei să m-auzi.

Blaise vorbea așa cum o făcuseră înainte de culcare în cei cinci ani de căsnicie.

N-am mai vorbit de șase luni, s-a gândit ea, dar a spus:

— Așa se întâmplă când te grăbești să divorțezi, nu?

Aștepta ca el să-i mai spună ceva despre Olivia. Nu se grăbea niciodată să împărtășească vești. Îi luase luni de zile s-o anunțe că voia s-o părăsească pentru Olivia. Dacă într-o zi ar fi spus-o pur și simplu, ar fi fost mult mai ușor de acceptat. N-ar mai fi petrecut atâta timp analizând fiecare moment în trei, întrebându-se dacă își făcuseră semne pe la spatele ei la slujbă sau dacă își zâmbiseră când ea stătea întinsă pe iarbă între ei în după-amiezele când mergeau să-l vadă jucând fotbal în Parcul Morningside împreună cu Dédé și câțiva prieteni.

— Ai noutăți? l-a întrebat, încercând să scurteze conversația.

— M-au sunat direct pe mine. Vôle yo⁶.

4 Sora mea. (n.t.)

5 Fiica născută după gemeni. (n.t.)

6 Hoții. (n.t.)